

تأکید بر سلامت قرآن نقطه قوت تفسیر معاصرانه است

رئیس دانشکده الهیات دانشگاه قم با بیان اینکه تفسیر معاصرانه قرآن روش‌شناسی مشخصی ندارد و گرایش شیعه در آن کم‌رنگ است، گفت: تأکید بر سلامت قرآن نقطه قوت و استفاده از تفاسیر ذوقی، عیب تفسیر معاصرانه قرآن است.

رئیس دانشکده الهیات دانشگاه قم با بیان اینکه تفسیر معاصرانه قرآن روش‌شناسی مشخصی ندارد و گرایش شیعه در آن کم‌رنگ است، گفت: تأکید بر سلامت قرآن نقطه قوت و استفاده از تفاسیر ذوقی، عیب تفسیر معاصرانه قرآن است.

ییبیه گزارش اینکنا، نشست علمی «نقد کتاب تفسیر معاصرانه قرآن کریم»، امروز سوم خردادماه در دانشگاه قم و با حضور حجج اسلام والمسلمین محمدحسن زمانی، استاد جامعه‌المصطفی، براتی، استاد جامعه‌المصطفی، سیدرضا مؤدب، رئیس دانشکده الهیات دانشگاه قم و محمدکاظم شاکر، استاد دانشگاه علامه طباطبایی برگزار شد.

حجت الاسلام مؤدب در این نشست در سخنانی گفت: نصر، نویسنده این تفسیر گرچه سال‌ها در آمریکا است و با مستشرقان زندگی کرده، اما روش آنها را که نقد قرآن است، قبول ندارد و ناقد دیدگاه برخی از مستشرقان بوده است.

وی افزود: وقتی مقدمه ترجمه این تفسیر را خواندم، متوجه شدم که ایشان یکسری مبانی در مورد قرآن دارد که برخی از آنها قابل پذیرش و خوب است؛ در صفحه ۴۴ کتاب، به زبان قرآن اشاره کرده و آورده است که در فرازهای بسیاری از قرآن که متن قدسی و الهی است، از مرگ، رستاخیز و برزخ و روز قیامت سخن به میان آمده است؛ قرآن این حقایق اخروی را به زبانی نیرومند، انضمامی و در عین حال به شدت رمزی بیان کرده و معتقد است زبان قرآن ترکیبی است.

مؤدب تصریح کرد: در صفحه بعد در مورد اعجاز قرآن و اینکه کتاب معرفت است، سخن گفته است؛ او خود را سنتی می‌داند و نگاه علمی را قبول ندارد و معتقد است قرآن ریشه همه علوم اسلامی است و گفته بدون ظهور قرآن، علوم اسلامی جایگاهی ندارد.

رئیس دانشکده الهیات دانشگاه تهران اضافه کرد: در صفحه ۴۷ بیان کرده قرآن به همه مسائل زمانه پرداخته است؛ وی معتقد است که قرآن علاوه بر حیات معنوی و عقلی، به مسائل روزمره هم اهتمام دارد؛ وی گفته این متن مقدس به تمامی جنبه‌های زندگی بشر حتی معمولی‌ترین نیازها هم پرداخته است.

استاد دانشگاه قم افزود: در صفحه ۵۰ کتاب، زبان قرآن را روایت امور واقع و در جایی استعاری و رمزی می‌داند؛ به بحث ظاهر و باطن قرآن اشاره کرده است؛ در صفحه ۶۲ به رابطه قرآن و سنت اشاره دارد و گفته حدیث مکمل قرآن است؛ در صفحه ۵۶، قرائت رسمی و سلامت قرآن را یادآوری کرده است.

وی افزود: در صفحه ۶۵ به نوعی توصیف قرآن را با عباراتی خوب بیان کرده و گفته قرآن برای مؤمنان کتابی بی‌جان نیست و کلام زنده خداوند است و حتی حروف آن موجودات زنده هستند. در صفحه ۶۶ ملاحظه تاریخی داشته و به این می‌پردازد که چرا اصلاً این کتاب یعنی تفسیر معاصرانه نوشته شده است.

مؤدب بیان کرد: نصر البته به ترجمه این کتاب که آقای رحمتی آن را ترجمه کرده هم نقدهایی دارد؛ ولی وی هدف از نوشتن این تفسیر را مخاطبان غربی دانسته و اینکه آنها با روش مفسران اسلامی در طول ۱۴ قرن آشنا شوند، لذا از ۴۱ تفسیر یاد کرده که عمدتاً متعلق به اهل تسنن است؛ شش تفسیر از عالمان شیعه مانند فیض، عبدالرزاق کاشانی، علامه طباطبایی و ملاصدرا هم در این کتاب مورد استفاده قرار گرفته و ذکر شده است.

مؤدب تصریح کرد: هدف کتاب این بوده که خواننده را از معنای ظاهری فراتر برده و معانی باطنی را بیشتر روشن کند؛ گفته من از این تفاسیر اقتباس کرده‌ام و عمدتاً در مقام تبیین بوده‌ام؛ همچنین اشاره کرده که مفسران سنتی، تفاسیر پرمغزی داشته‌اند.

استاد دانشگاه قم با بیان اینکه وی هدف تفسیر را برای مسلمین انگلیسی‌زبان و حتی غیر مسلمانان بیان کرده است که بحث شیعه و سنی در میان آنها چندان بروز و ظهوری ندارد، ادامه داد: در برخی موارد از تفاسیر میبیدی و ابن عجیبه هم کمک گرفته است؛ در برخی موارد هم روش تفسیری خود را که آیه به آیه، و آیه با روایت است، بیان کرده است.

مؤدب به برخی ایرادات این اثر پرداخت و تصریح کرد: این تفسیر با توجه به اینکه مخاطب عام دانشگاهی دارد، انتظار می رفت که کشف جدیدی را بیان کند، به خصوص اینکه قرار است در سطح دانشگاهی تدریس شود.

وی اضافه کرد: نصر در مواردی به صورت محسوس جانبدارانه بحث کرده است؛ مثلاً در آیه ۳۷ بقره «قَتَلْتَنِي آدَمُ مِنْ رَبِّيهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ» یا در آیه ۲۰۷ این سوره «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ» کاملاً نگاه شیعی کمرنگ شده است و تسلیم اندیشه های اهل تسنن بوده است.

وی افزود: گاهی وارد تفاسیر عرفانی اهل تسنن مانند ابن عجمیه شده که عمدتاً ذوقیات است، ضمن اینکه ابن عجمیه علیه عالمان شیعه عبارات تندی مانند ضال دارد، ولی از تفسیر علامه و طبرسی که تقریبی است، استفاده نکرده است.

مؤدب بیان کرد: ایشان سراغ گزینش اقوال رفته، اما گاهی این نقل اقوال با نظم چیده نشده و هدف مفسر واضح نیست و خواننده به جمع بندی در اقوال نمی رسد. همچنین روش شناسی این تفسیر روشن نیست. در جایی گفته شیوه آیه به آیه را دنبال می کند، ولی در موارد فراوانی این مسئله مشهود نیست و سراغ سنت رفته است؛ البته سنت معتبر و مستند خوب است، ولی تفسیر قرآن به قرآن وجود ندارد و ای کاش از علامه طباطبایی برای تحقق این مدعای خود بیشتر کمک می گرفت.

وی تأکید کرد: ضمن اینکه از مؤلف این اثر تقدیر و تشکر دارم، ولی کارستانی در این اثر نمی بینم و امیدوارم از لحاظ گرایش، روش و مبانی تحولاتی در ویرایش های جدید آن رخ دهد.